

INTERVIU CU CONSTANTA ZAVAIDOC

In colaborare cu JEAN DUMITRASCU

"Tata mea a reușit să reprezinte,
prin cânt, sufletul poporului român"

— interviu cu dna Constanța Teodorescu-ZavaiDOC – – Stimat doamnă Constanța Teodorescu-ZavaiDOC, inevitabil, o să începem discuția pornind de la tata dvs., cel mai mare lăutar din perioada interbelică, ZavaiDOC! – Tata meu s-a născut la Pitești, într-o casă de pe Trivale, în 1896. Au fost patru frați, doi băieți și două surori. Nu i-am cunoscut pe bunicii din partea tatălui. Am văzut, odată, o fotografie cu mama tatălui meu. O femeie foarte frumoasă a fost! Tata meu a iubit-o foarte mult. O chema tot ca pe mine, Constanța. Tata avea un frate mai mare, Vasile, care cânta la vioară, era înalt, frumos și … mâna dreaptă a tatălui meu, fiindcă tata avea două mâini. Și avea două mâini pentru că avea o voce de aur, era un fenomen. Și văd că acum are două mâini, au inventat unii tot felul de minciuni. Vasile era cel care îl apăra, mai ales că tata era mai fin, mai delicat, în fine, nu era înalt. Cu încă o soră lor, tanti Zoe, și-a făcut propria formacie, Frații ZavaiDOC. Tanti Zoe era căsătorită cu un grec, Perlidus, care și el cânta în formacie, la clarinet, mai târziu și fetele lor, pe care tata le-a ajutat foarte mult. Astfel, Olga cânta la vioară, Gilly la pian, Paula la acordeon. Și sora mamei a făcut parte, la un moment dat, din această formacie, cânta la pian, când era student la Conservatorul și cea practică. Și fratele mamei, tot când a fost student, cânta la vioară și îi spunea tatei: „maestre!”– Tata s-a afirmat din tinerețe. În Primul Război Mondial a cântat prin tranșee alături de George Enescu. În Al Doilea Război Mondial l-a chemat Antonescu la Odessa să cânte. Nu mai zic de succesul la public. El avea o voce de tenor. Fusesse chemat la Operă. Tata le-a spus că el cântă în noaptea când ei într-o zi. Și el cânta foarte mult. Îmi spunea mama cum îmi umplea landoul cu bani.

— Ce vă mai povestește mama dvs.?

— El avea, la București, trei mame, cu oțel. Când cânta el, oțelul stătea la o masă și consuma orice călărie. Avea milioane, dar era darnic. Alt exemplu: când trecea gunoierul pe stradă, îl chema în casă, deschidea și fonierul și-i spunea să aleagă ce costum vrea! El le întrecinea și pe nepoatele lui, dar ajuta cu bani și studenții la Conservator. Mereu îmi zicea mama că în vecii vecilor nu poate să-mi ofere ce mi-a oferit tata în câțiva ani. – Cum s-au cunoscut părinții dvs.?

— Trebuie să vă spun că tata s-a însurat târziu, la 43 de ani. Nu-i venea să se însoare, atât era de adulat de toate femeile, și frumoase, și bogate. El era un bărbat foarte frumos, era culant, bun, darnic. Întrecinea studenții la Conservator. Cred că dacă mama nu rămânea gravidă cu mine nu s-ar fi căsătorit. Îmi povestește mama că veneau în casă femei frumoase după el, nu credeau că se însurase. Tata a rugat-o să nu fie geloasă, că așa îi e meseria, cu femei, anturaj. Mai apoi ajunsese tata gelos pe mama! Mama era mai tânără cu 15 ani. Ea avea un atelier de croitorie, era patroană, avea ucenici, îi califica, le dădea certificat. – Așadar, e meritul dvs. pentru că ZavaiDOC și-a întemeiat o familie!

— El a fost foarte fericit când m-am născut eu. Mama m-a născut greu, avea 29 de ani, prima ei naștere. Am avut aproape cinci kg. M-am născut la 9 noiembrie 1940, pe la opt și jumătate seara. În acea noapte, pe la 3.30, a fost cutremurul. A fost primul de atunci în București, s-a derămat blocul Carlton, de opt etaje, au fost sute de morți. Tata a sărit și m-a luat de pe pat în brațe. Apoi, am aflat de la mama, venea de mai multe ori pe zi în vizită la maternitate încărcat cu cartoane cu prăjituri pentru tot personalul sanitar și pentru toată lumea. Le spunea tuturor: „taică, am avut milioane, dar fericirea pe care o am acum, că am copil, nu am avut-o!”– M-a botezat sora mamei. Trebuia să mă boteze o verișoară primară a mamei, căsătorită cu fiul generalului Pascu, șeful muzicii militare din Focșani, un avocat. Și avocatul i-a spus tatei: „maestre, vă botez eu fata, dar facem un botez obișnuit”. Și tata mi-a spus: „nu, botezul fetei mele e nunta mea!”– Când tata nu făcea nunta, era mama gravidă în ultimele luni când s-a hotărât să se căsătorească. Mama mai fusesse măritată în Focșani, cu un violonist, Floric Sava. Dar după trei luni s-au despărțit, fiindcă acela avusese o fecioară, a venit după el acasă! – Ce amintiri directe legate de tata dvs. aveți?

— De tata îmi aduc aminte foarte puțin. Când tati și tati din povestirile mamei mele. Eu am o singură amintire cu tata. Chiar în prima zi a anului 1945, de Sfântul Vasile, ne-a dus mama, pe mine și pe fratele meu, la Spitalul Filantropia, unde se afla internat, să-l sorcovim. L-am sorcovit și îmi amintesc că tata plângea. Simțeam că o să moară. Eu nu înțelegeam atunci și nu bănuiam tragedia ce va urma. Nu au trecut împreună decât cinci ani și au făcut trei copii. – Fratele dvs. s-a născut la Pitești, cum am auzit?

— Da, tata fusesse invitat să cânte la un restaurant din Pitești. Și când s-a născut fratele meu, la 26 ianuarie 1942, tata se plimba cu sania prin oraș în companie și împărțea la toată lumea. Era foarte fericit că are un băiat. Apoi i s-a mai născut, la 26 noiembrie 1944, la Turnu Măgurele, o fetiță, Niculina. I s-au blocat plămânii. – Staci o clipă! Nimic nu a mai vorbit de această soră dvs.!

— A răcit, nici două luni nu a avut când a murit. Noi eram acolo, la Turnu Măgurele, la niște neamuri. În aprilie 1944, la un bombardament, au căzut bombe incendiare pe casele părinților, pe Grivica. Am rămas sinistraci, de aceea am plecat prin mai multe orașe. Mama nu a fost la înmormântarea lui. Sora mea a murit în aceeași zi cu tata, la 13 ianuarie 1945. Neamurile din Australia l-au înmormântat pe tata. – Mă scuzați că vă întrerup! Fiindcă amintit de ele, ce mai știți despre verișoarele dvs.?

— Întâmplător, am luat legătura cu cineva din Australia …

— Imediat după ce a murit și tata și formacia s-a destrămat, acest grec și-a luat cei cinci copii și a plecat în Grecia cu un tren de prizonieri. Tanti Zoe murise în 1944, în bombardament … În 1955, când a murit tata și sora, verișoarele mele au emigrat în Australia, una, Maria, a ajuns în Germania apoi. E măritată, are și ea doi băieți, dar nu mai știu românește. Binom legătura. Olgucei i-a murit socul, în 1997, are doi copii. M-au ajutat, mi-au mai trimis bani, au fost foarte dragi întotdeauna … Să revenim la ceea ce neagră, de la începutul anului 1945. Mama dvs. era ocupată cu înmormântarea feticei, și fiindcă socul pe moarte în București …

— Mama a aflat apoi, tata nici nu a știut că s-a născut cu ultimul lui copil. Mama nu știa încotro să o mai apuce când a venit la București la înmormântarea lui. Nu știu de ce, dar mama nu se avea bine cu bunica, cu domnica Anastasia, cum i se

spunea. Bunicul Preda, din partea mamei, _i care a murit tîn r, la 32 de ani, pe front, în Primul R zboi Mondial, avea case nu numai în Bucure_tî, dar _i la Odobe_tî _i la Foc_ani. Pîn la urm , neamurile i-au zis mamei c nu o pot cine cu copiii ei, s se duc la Foc_ani. Era înc l uz , am plecat pe un viscol cumplit la Foc_ani. Ne cineam de poala ei. Mama a r cit r u, a f cut lichid în abdomen, eu am f cut otit . La Foc_ani am g sit casele bunicului ocupate de ru_i. Am stat la alte neamuri. Am avut o copil rie de care nici nu vreau s -mi mai amintesc. Era ger, foamete. Au vrut unele familii bogate s ne înfiez, dar mama nu a vrut s aud . Ea era bolnav , abia de se putea ridica din pat pentru a merge la dispensar s fac injectii s îi absoarb lichidul. Trebuia s o opereze, dar nu garanta nimeni c va fi bine. Ne-a salvat o sor a mamei, care a venit _i ea din Bucure_tî la Foc_ani _i se angajase contabil la o podgorie. Ea ne d dea alimente, ea ne cump ra medicamente. A fost cumplit cât am stat acolo, cinci ani. În 1950, fratele meu a murit de meningit . Venise un ordin s se fac vaccinuri la toci copiii. Mie îmi f cuse la Bucure_tî, mama l-a dus doar pe fratele meu. El era r cit _i a dat în meningit . L-a dus la spitalul Filaret cu lumân rile la cap. Acolo, la spital, a murit. Mama, disperat , a vrut s se arunce dup el în groap . Plîngea pîn le_ina. În muriser socul _i doi copii. Cineva i-a zis: nu mai ai un copil de crescut? Pe fetic cui o la_i? L-a îngropat pe fratele meu lâng tata, acolo unde, în 1985, am înmormântat-o _i pe mama. Din 1950 ne-am stabilit în Bucure_tî. Am stat pe unde am putut, pe la vechi cuno_tince. Ne-a ajutat dl. Cutavas. Am stat în gazd pîn când i-a dat S.G.L., sau cum se numea atunci, o locuinc mamei, în Piața Matache. De acolo ne-am mutat în Cotroceni, unde am stat pîn m-am c s torit. Când aveam 19 ani s-a întâmplat o nenorocire. Au venit ni_te soldaci, ni s-au luat pianul, aurul.– Despre cariera dvs. artistic ce ne puteci spune?

– Eu am vrut de mic s m lansez în folclor, dar mi s-a spus c am voce prea mare _i de aceea am studiat canto. Am f cut _i vioar , _i pian. Cântam patru-cinci ore pe zi, dup ce veneam de la _coal . Primul meu cântec a fost în clasa I, la Foc_ani, când am interpretat Somnoroase p s rele, dup Eminescu. La Bucure_tî am f cut preg tire de specialitate, mai întâi cu d-na Sabin, apoi cu maestrul Dimitrie Cutavas care, în memoria tat lui meu, nu-i lua mamei nici un ban, cu Ana T Im ceanu, Livia Vr biescu. La 16 ani cântam din Tosca, din Faust. Am cântat arii de Mozart, Bach, Chopin, de toci cei mari. Apoi am f cut Conservatorul, dar nu la seccia de canto, ci la tehnic vocal . În acel an nu aveam nevoie de soprane, de mezzosoprane. Timp de cinci ani am fost bursier , înv cam bine. De aceea, mai târziu, în 1975, am plecat în Italia, la specializare. Pe Litoral am cunoscut familia unei contese din Italia, care mi-a f cut invitacie _i m-a _i g zduit. În 1976 am absolvit, cu diplom de merit, Accademia di Chigiana e di Siena, la clasa maestrului Favoretto _i m înscriesem la Conservatorio Di Musica G.B. Martini din Bologna, la clasa prof. Tino D’Angello Ronchi. La 5 aprilie 1976, îmi aduc aminte, la Cesena, am suscinut, al turi de maestrul Ottorino Baldassarri, un concert de trei ore cu muzic din Bach, Schubert, Beethoven, Liszt, Scarlatti, G.B. Pergolesi _i O. Messiaen. Dar îmi scria mama mereu, _i socul meu, m m ritasem în 1961, s m întorc în car dac nu m descurc. Pîn la urm , la 17 august 1976, m-am întors. ^i atunci am divorcat _i au început toate problemele. M-am îmboln vit. Nu m-au mai l sat s cânt. Practic, cariera mea s-a încheiat la 36 de ani. Am cântat la Ateneu, am cântat la Sala Palatului în fața unei s li arhipline. Am cântat _i folclor, _i doine, la Radio am înregistrat _i romance. Am cântat _i la Pite_tî, la Casa Sindicatelor. Am înregistr ri _i la Fonoteca de aur, _i la Institutul de Etnografie _i Folclor. Pîn s plec în Italia înregistrasem la Radio vreo 15-20 de piese. ^i câteva din melodiile tat lui meu. Pe care le-am mai cântat acum, recent, pe 20 septembrie, când cu francofonia. M-au invitat la Hanul lui Manuc s cânt, din melodiile Bucure_tiuului de alt dat . Eu sunt bolnav de inim . Ziceau unii s nu m duc, s nu mor, dar m-am dus, pentru tat l meu!– Locuici în condicii foarte grele. Ce s-a întâmplat?

– Dup ce a murit mama, am stat în Cotroceni. Trebuie s _tici c mama s-a sacrificat mult pentru mine. În v duvie m-a crescut, m-a dat la _coli. Era o femeie energic , de_teapt . Avea _coala viecii. Îmi spunea: ai tu _coal , facultate, dar nu ai _coala viecii _i asta conteaz ! Eu am avut parte de multe necazuri. Aici stau din luna martie 1995, când m-au aruncat în strad . A fost proces. St team într-un apartament nacionalizat… Eu mi-am g sit c m ruca asta. Din ce-am avut odinioar – plane în cas , mobile, aur, medalii, covoare persane – nu mai am nimic, decât patul acesta de fier _i un _ifonier. Aici locuiesc cu chirie. În ultimul timp, nu am mai pl tit-o. Am luat bani de la C.A.R., s mai pl tesc, c aveam _ase milioane restanc , dar am _i la gaze, _i la lumin … Acum mai am _i rat la C.A.R., _i s mai tr iesc din ce r mâne. Pîn acum nu am umblat s vedem ce s-a ales din casele de la Foc_ani, pentru c familia mamei era foarte bogat . Am scris la Foc_ani, mi-au zis c s-au d rîmat, c sunt blocuri… Nu mai am nimic de la tata. Fotografiile din cas le-am primit de la veri_oarele din Australia. Ce-a mai fost am donat Armatei. Aveam _i discuri, scoase de Casa Columbia. Pe vremuri aveam _i magnetofon, _i radiocasetofon. Acum nu mai am nimic. Ar fi trebuit, ca fiic a lui Zavaidoc, s am _i eu alte condicii. E drept, am fost ajutat , în memoria tat lui meu. Dar nici chiar a_a, s -mi ia _i casa! ^i tata a avut cas mare aici, în Bucure_tî, dar a fost bombardat în 1944. Era _i r zboi. De aceea a trebuit s plec m de colo-colo, la Caracal, la Câmpulung, la Turnu M gurele, la Foc_ani… Acum tr iesc în condicii cum nici un câine nu ar tr i. Poate dup moarte o fi mai binel– Ce înseamn pentru dvs. faptul c sunteci fata lui Zavaidoc?

– Este, a fost _i va r mâne o mândrie c sunt fiica lui Zavaidoc. S _tici c mamei i s-a spus toat viaca ,,doamna Zavaidoc’’, de_i, în acte, era Teodorescu, tot ca _i tata. ^tiu c tat l meu a fost primul rapsod al c rii. ^i-a servit cara prin cânt. Pentru c , a_a cum s-a spus, cea mai puternic arm a unui popor este cultura. Folclorul sau muzica l ut reasc reprezint sufletul unui popor. Tat l meu a reu_it s reprezinte sufletul poporului român. Eu cred c este extraordinar gestul d-lui primar Pendiuc de a organiza acest festival în memoria tat lui meu!